

Informasjonssenter for de Sørlandske uthavnene i Brekkestø:

Et innspill til innhold, ut fra de fysiske rammer som en antikvarisk gjenreising av uthusbygningene på Tolldirektoratets eiendom innebærer.

Desember 2016: Jo van der Eynden

1. Rammer og forutsetninger

Dette innspillet er et forsøk på videreføring og konkretisering av de tanker som ble skissert i notatet «Informasjonssenter for Sørlandske uthavner i Brekkestø: En skisse til profil, innhold og bruk» fra mai 2015.

Utgangspunktet for arbeidet med å etablere et informasjonssenter for de Sørlandske uthavnene i Brekkestø har vært tosidig: På den ene siden den regionale prosessen som er satt i gang av begge Agder-fylkene i fellesskap for å øke bevisstheten om, og vernet av, de kulturhistoriske verdiene som uthavnsmiljøene representerer, og helt konkret det lokale initiativet som Brekkestø Vel har vist i forhold til å gjenreise de opprinnelige uthus- og sjøbruksbygningene som hørte til den fredede tollstasjonen i Brekkestø. Argumentene for en slik gjenreising er primært estetiske og kulturhistoriske, og det har hele tiden vært snakk om en gjenoppbygging etter antikvariske retningslinjer, basert på så detaljert historisk dokumentasjon som mulig.

Med dette utgangspunktet vil det være en forutsetning at innhold og aktivitet som er tenkt lagt til et slikt informasjonssenter tilpasses og underordnes de fysiske volumer og kulturhistoriske kvaliteter som den opprinnelige bygningsmassen representerte.

En videre konsekvens av dette vil være at et slikt informasjonssenter ikke vil kunne tilrettelegges for et stort volum besøkende, eller driftes på basis av kommersiell inntjening alene. Når det gjelder det siste har jo også Tolletaten vært tydelig på at det ikke vil være akseptabelt å etablere noen for kommersiell virksomhet i de gjenreiste lokalene.

- Ikke servering
- Ikke overnatting
- Men daglig åpent i sesongen?
- Adgang etter avtale for grupper/skoleklasser hele året

2. Visjoner og målsettinger

- Bygningene gjenreises på en måte som kan være forbilledlig i forhold til ivaretagelse av de kulturhistoriske bygningsmiljøet i uthavnene
- Et informasjonssenter skal presentere uthavnskulturen ut fra et overordnet perspektiv og omfatte alle relevante steder og lokaliteter i hele Agder
- Et informasjonssenter skal henvende seg til allmenheten i vid forstand ut fra et ønske om å vekke interesse og spre kunnskap om uthavnenes kulturhistoriske verdier store betydning for utviklingen av Agders maritime kulturarv
- Et informasjonssenter fort de sørlandske uthavnene i Brekkestø skal ikke være til hinder for presentasjon og formidling av uthavns historie andre steder, men snarere være en

inspirasjon til at det arbeides videre med dokumentasjon og formidling av landsdelens maritime kulturhistorie på alle aktuelle arenaer

3. Bruksform og logistikk

- Et uthavnssenter i Brekkestø skal henvende seg til allmennheten generelt, med lokalbefolkning, sommergjester, mindre grupper og skoleklasser som primære målgrupper
- Det skal ikke legges opp til «stordrift» i betydningen å legge til rette for større grupper og store volumer av besøkende. Virksomheten skal tilpasses og underordnes de hensyn og tålegrenser som bygningsmassen og det omkringliggende miljø krever.

4. Funksjonelle forutsetninger for moderne formidling

- Strøm, vann, sanitær, brannsikring, rømningsveier, universell tilpasning
- Mulighet for tematisk rominndeling
- Små lysåpninger en fordel
- Bruk av levende bilder
- Undervisning, foredrag, seminar, kurs og work-shops

5. Et første forslag til disposisjon av innholdet

Tematiske inndelinger:

- Hva er en uthavn og hvorfor er de så spesielle?
- De naturgitte rammene: Oseanografien og geografien
- Nord-Europas viktigste handelsrute: Skagerrak som historisk transportåre
- Uthavnene som kulturelle møteplasser
- Skyssplikt og gjestgiverier
- Livet i uthavnene: Mangesysleriet
- Arkitektur og byggeskikk i uthavnene
- Det offentliges tilstedeværelse i uthavnene: Losvesen, Tollvesen, Postvesen
- Uthavnsturismen: Fra sjøfartskultur til feirekultur
- Uthavnene i litteraturen og billedkunsten
- Uthavnene som del av en regional, nasjonal og internasjonal kulturarv

6. Definisjon av ambisjonsnivå

7. Videre arbeid

8. Økonomi og organisering

- Investeringsbudsjett / finansieringsplan
- Driftsbudsjett
- Eierskap, organisjonsform og styring av virksomheten

9. Deadline